

O kraljični, ki se ni znała omejati.

Kot se je živel kralj. Ta je imel hčerko, ki je bila vedno take valje, da se ni mogla omejati, čeprav so se trudili vsi plemeniti in visoka gospoda, da bi jo pripravili do muke. Prehajali so veselice, obijali so šale, govarili neumno, pa vse ni nič pomagalo, kraljica jih se pogledala ni. Kralj je bil v velikih stebah za vojo edino hčer in je naradnje sklenil razposlati po vsej deželi poslane, ki bi raztrobili, da dobi tisti, ki pripravi kraljično do muke, pol kraljestva. Res, prišlo jih je sila veliko, pa nobenemu se ni poročilo, da bi uganil takšno, ki bi bila kraljici dovolji. Tega eno leto kralj zopet razpošlje poslane vater do devete dežele in obljubi bistemu, ki bi znal to umetnost, celo kraljestvo in pa še kraljično povoh. Spet jih je prišlo poskusit sila veliko. Kralji in plemiči, vsi so uganjali neumnosti pred kraljično, celo na glavo so se postajali in spakovali so se, pa razboj: Kraljična se ni mejala pa se ni! Enkrat pa je res prišel sin cesarja in tretji dežele. Zmenila se on in njegov klapet, da si boota vsmislila kakšno pošteno. Kakor hitro prideta pred kraljično, počasi klapet kraljeviča tako salomonsko krog usēs, da je bil ves siv in je pri tem nate tako bradko razgrnil, da so vsi na dvoru bušili v oreh. Ko je kraljična slišala klofuto, se je ozela in se zavijčljivo naomejčala. Čeprav zavijčljivo, a bilo je protikrat v njenem življenju. Kraljica je sicer malo bolela, pa vendar je imel se toliko poguma, da je zahteval, da kralj izpolni obljubo. Kralju pa se je zdelo, da ni bilo od orea. Ko se je naomejala hčerka, zato ker je bila patem pravostaka koprj. Zato mu reče: „Ne dam ti je, pa tudi ne odrečim! Ostaní tu pri meni in čez leto dnij ne bo nikogar, ki bi jo pravil bolj v oreh kot si jo ti, patem ti dam hčerko in kraljstvo.“ Kraljica so prav zaprav ni bilo prav, pa si ni mogel pomagati ni sklenil počakati leto dnij.

Medtem pa se je raznesla vest o čudni kraljični do devete dežele, kjer je vladal mogočen kralj, ki je imel tri sinove. Prva dva sta bila sila pridna in učena, bila sta po vseh solah, znala sta vse, kar zamore človeška pamet. Zato pa je bil tretji nepridav. Ni znal ne pisati ne brati, ko je bil najhen se dražil očeta in mater, je omukal in kuhinjsi medico in ometano, ko je pa darasel, je hodil na lov in dražil delketo. Zato so ga imeli vse rade, ker je znal povedati takšne, da so se najbolj pometne prijemale za usēsa.

Ko je najstarejši sin prišel o kraljični, ki se ne zna omejati, je pravil očeta, da ga naj pusti, da ga poskusit vojo učnost. Kralj mu dovoli. Vse se na konja in ga v vsakem mestu, kamor pride, v šole, kjer se učijo hudobije in druge take stvari. Četrt leta potem, ko je oni kraljevič pripravil kraljično, da se je malo po-
omejčala, je prišel do gradu ta najstarejši sin, ^{sej}bolj pameten, kakor je odšel

od doma. Postavi se pred Kraljičino, se prikloni, kakor se mara takoni gospodi in začne ravijati, očene besede, postavi jih tako narobe, da bi se tak, ki bi jih razumel, gotovo smejal. Govari, govari, pa vse sastonj. Kraljična ga se pogledala ni. Malo nevaljen se poslovi in se odpravi domov, v deveto deželo.

Zdaj stopi še drugi sin pred očeta in ga prosi, da mu iti poskusit svojo srečo in učenost. Rodi povsah mestih, kamor pride, v soke za hudočije in nepotrebnosti stvari in čudno učen res pride do Kraljične. Vse tako stori kakor uče-gor beat. Začija učene besede, stavi jih narobe, jih meša in preobrača, pa vse sastonj. Kraljična ga se pogledala ni. Zato se odpravi naraj v deveto deželo.

Doma sta imela starejša beata slabe čare. Mlajši beat jih je onel na narec, jih drasil, do je vna njihova učenost na nič in tako naprej. Nazadnje pa receta beata očetu, da naj prodi najmlajšega poskusit svojo učenost, da jih ne bo vedno smorom drasil. Kralj ga pokliče pred se, ga oblete v kantarane cape, munda pa-lico in reče: „Rajd! Zdej pa le pojdi po neti, se boš navadil pameti. V deveto deželo pojdi, tam je Kraljična take volje, da se ne more nikoli smejati. Če jo opraviš do smetke, pa dobiš kraljestvo in se Kraljičino poroči!“ Sinu pravzaprav ni bilo po volji, a vzel je klohut, zaloputnil vrata in šel; se „Srečno“ ni rekel.

Tako je hodil po neti. Ugajal je take, da je bilo strah. Kamor je prišel, je uganil kaj hudočnega, a nikdo mu ni zameril, ker je bil tako smešen, da so se mu marali smejati se najbolj pusti ljudje. Ljudje so se naprej vedeli, da pride neka šalobarda in so ga povsod se čakali in ga pogostili.

V tretji deželi je stala grajsčina. Tam pol leta je prišel donje ta kraljevič, ves raztrgan in nič kaj podoben sinu takega gospoda. V istem kraju je izvedel, da je ta grajsčina zakleta in da strašijo hudočbe čuda lepo Kraljičino v njej. Spraša, kako bi jo rešil. „Takega pogurva pa nemca čuva deža, so mu odgovorili.“ Dosti jih je se bilo, ki so poskušali. Ena samo noč mara prečuti oni, ki hoče grad odrešiti, v njem, pa je rešen grad in Kraljična. Pa nobeden ni se vdrzal cele noči do jutra. Rajti o polnoči pridejo taki strahovi, da jih človeški jezik ne more izpregovoriti! Kraljič pa je ljudem pokazal jezik in rekel: „Mlečje ste, osi skupaj, talikar vas je. Jaz pa bom prečul do jutra, če si vsi na glavo postavite!“ Ljudje so se mu smejali in ga spustili v grad.

Ko je prišel vanj, se je ravno temnilo. Napravil si je mehko posteljo, po-večerjal staro kruha, se iztegnil in enkrat obrenil, pa zasnal kakor boben. O polnoči pa ga zabudi strašen ropot. Stene so se začele majati, strop se je udiral, tla so se odpirala in okorinskor so izvrgali releri in rumeni planeni. Kar naenkrat je zagorela srebrna luč in črna raket se je razibala od stropa navzdol. Tko je bila na sredi sobe, se je naenkrat odpela in ven je letela mrtvaška glava, lasje so se stali na njej in oči, kakor dva oglja. Priletela je čisto Kraljični pod no-ge, on pa jo je brenil v luknjo v tleh: „Tam ostani, kamor so te dejali!“ Po-tem krvava noga in roka, ki mu je žugala. On pa se je le smejal in rekel: „Viš, viš, tega pa se nisem videl!“ Naenkrat pa se je odela raket in grozno bobnela v črno luknjo predi sobe. Prej ko je Kraljič spet dobro pogledal, je se stal sredi

sobe velikianski vrag. Lase je imel čisto rdeče in brado špicasto, brke pa dolge in na ušesi zverane. Lep mu je mahal rentertje, z nogo pa je gonil brase z velikim kamnom. Na njem ni je brnil zaveč in dolg jark. Ko ga je kraljič zagledal, je behnil v tako silen smeh, da je začel vrag kar pihati od jase. Prihližal se mu je tako bliže, da bi ga bil skoro opel in jarkom. Kraljevič pa je sunil z nogo v kolovrat in rekel: „Skidaj se, odkoder si!“ in vrag je izginil. Potem pa je prišla grozna enesinjava. Vse polno najhnik in velikih kudičev je skakalo okoli njega, suvalo e vilami paati njemu, amil ga pa le ni uobedou, ker ga je kraljevič precej tako pogledal, da ga je kar minilo. ~~Blavastka~~ ^{Smrti} so letale rentertje, smrt mu je grozila, on pa ji je karal opla. Bila je strašna noč. Kar naenkrat pa udari ena. Naenkrat je izginilo vse, počelo je strasno in varnostno staro grajščine se stal grad iz dragega kamna in kraljevič je stal v alati dovarani, kjer je stopala k njemu kraljična, kakorone ni dunge na renterji. Objela je resitelja in ga poljubila da se je mladeniču zdelo pear do bro. „Zahvaljujem se ti, rečnik moj!“ je dejala. „Zdaj pa si izberi za plačilo kar hočeš: Ali kraljestvo, ali ta grad in mure.“ Pri tem ga je pogledala tako ljubčarjivo, da bi se bilo vsakega drugega prijelo. Na kraljevič pa ji je rekel: „Kaj boni steboj, slabo življenje bi imela pri meni; z grajščino in kraljestvom pa budi ne vem kaj početi.“ Daj mi rajši kistega-le bica tamle,“ je dejal, „da si bona živigala. Ves, jaz grem v kletjo deselo od tu, k tisti kraljični, ki se mejeati ne zna, pa bi jo rad naučil.“ „Daru bi ga,“ mu je odpravila ona, „dokro si volil. Kajti ta tič ima to lastnost, da vsakega, ki ga pogleda, potegne vase in se ne more več ločiti od njega in mara vedno hoditi za njim. Krečno hodi!“

Kraljič je bica vzel in šel. Ker pa je bilo selo dve čer polnoč, je šel v gostilno spat. Po noči pa začne tič tak čudno živiglet, da je gostilničarjeva hčer, ki ga je slisala, votala in v samni prajci letela gledati bica, ki je pel v kletki v vesi. Koga pogleda — joj, ni mogla več varaj. Kuidu potem pride tudi druga hčer, ta pa se prajce ni imela, da bi videla bica. Ko ga pogleda — ni mogla več stran.

Druga jutraj se vzbudi kraljevič zgodaj, ostane in stopi po kletko, a glej, mruho, poleg ste stali lepi hčerki in niota mogli stran. Kraljič pokimva, vane bica, odide, ker se se vsi spali, hčer plačila in za njim obe hčerki, obe lepi obe mladi, ena ^{na} pol, druga čisto naga. Niso se hodili dolgo, kar jih zagledajo fajmošter. Začnejo se kregati in amerjati, kakšno pohujšanje je to, — a vseeno marajo za njimi, ker so videli bica, in hčer ravno za drugo hčerko, ki se prajce ni imela. Mlinar je gonil mirno z malo obložnega opla in se mejal čudni procesiji, pa mruha, osel se je ohnil in začel hoditi za fajmoštrom. V neki gostilni so izrali godci, ker je bilo vedelja, in so zapazili: Kaj gre mimo hiše: A kar jih je potegnulo ven in začeli so živigati vpretegaro. Nekje je pred hišo tepel ded svojo babo, ko pa zagledata ptica, jih potegne vase, ded ve mare prenehati tep pretepati, černa ne upiti. Ljudje so hodili v procesiji, a ko sečajo to procesijo, se ji marajo pridružiti in moliti venomer dalje. Tako

je romala ta truma iz kraja v kraj, posod se je prijelo nekaj primordije več. Plesi so plesali na njimi, na glavo so se postavljali, pridobije, take, da se se misliti ne sme, so seganjali. Vse skupaj je bil pohujšano svet.

Tako so prišli v deželo tistega kralja, ki je imel hčer take volje, da se ni nikdar mejala. Kralj je izvedel naprej, da pride človek k njej, ki hoče njegovo hčerko oždati. Zato je kralj na hodnik, ki je bil na gradu. Tam so sedeli kralj, kraljica in vsi velikaši in plemenitniki dežele. Zdaj se je začela goniti procesija mimo.

Spredaj je hodil kraljevič možko, visakopavratu je mahal a pičem; ko je stopil mimo kraljice, se je priklonil, kakor se godi za tako gospodo in pokazal kraljici osla; za njim je priletele gostilničarjeva hčer v skrajci in z mikom vpila: „Kakšen tiček, kakšen tiček!"; potem njena sestra, tista, ki se skrajci ni imela in je bila vsa rdeča, ker je tekla za njo župnik in jo zvonikom zamerjal z pesetnico; potem je možko prihajal mlinar na oslu in vedno poskušal, kako bi ušel, a se mu ni dalo; za njim so igrali godci, potem za zadnjim godcem je pretepal ded babo, ki je kričala, da je prevpila murekante; procesija devic, ki so udano molile in klicale Boga na pomoč; plesalci, gospoda, tatovi in še nešteto drugih ljudi.

Ko je kraljica šla ta sken tence, je pogledala na procesijo; pri kraljeviču, ki ji je pokazal osla, se je namehnula; ko pa je videla ono, ki se skrajci ni imela in pa župnika, se je začela pravo postihoma mežati in čim več je videla, tem bolj se je mežala, pri babi, ki jo je ded pretepal, se je mežala tako glasno, da je bilo slišati kakor zvonjenje.

Tretji sin kralja devet dežele, upridav in sepec, je smagal!

Šel je pred kralja, se „dober dan“ ni rekel, šel je in dejal: „Kaj si obljubil, to daj, če si za kaj!“ Kralj ga je povabil na večerjo, a zamagovalec se je vedel tako neslano, da so se vsi plemenitniki bali, kaj bo. Hosti je metal pod mizo, košice je prožil v abraz, konure je priletele, koleal je, da se bi logdo. Pri tem pa je bil umazan kakor kotomavh in kasluga buje od beraca. Zato je kralj rekel: „Ti si res smagal in oždravil kraljico, a si ne pridav in godoba; oni pa jo je spravil le do muckaja, pa je kraljevič. Zato ne poslušajta. Vidva bodeta spala noč na široki postlji, na vsaki strani kraljice, ki bo sredi vaju. A konure bo drugo jutro kraljica oburjena, tistemu boni dal kar sem obljubil!“ Leveda zamagovalec kraljeviču ni bilo prav, da mu dela tako krivico, a je malo pogodrigal in se udal.

Prepravili so veliko posteljo, dosti široko, da je bila za tri. Na vsaki strani kraljice sta spala pridni in hudobni kraljeviči, kaj je bila na sredi. Leveda je hudobni zvečer mnogo dobrih jedij povel in ga je zdaj obšla mila. Kaj pa naj stori? Okno je previsoko, vrata zaprta. Zato je tiho vstal, zlesel v kat ni tam napravil, kakor je bilo treba. Ki se bil prav zagal, ko ga pokliče pridni kraljevič: „Ti, meni je mila, kam naj grem?“ Le počakaj!“ mu je dejal oni in prižgal luc. Glej, mika, kraljica je bila obrnjena k pridnemu kraljeviču.

-Kar naenkrat so jo jeugavili. Hitro upihne luč. „Kaj pa delaš?“ ga opreza
oni. „Le tiho bodi, to je zato, da se ona ne zbudi, saj viš, da je ohrujena k tebi!“
Tja-le v kat zlesi, pa bo. „Kraljič gre in napravi tam, kakor je bilo potreba.
„Ti!“ mu reče, „tukaj pa ne sme ostati, kaj pa bo rekel kralj!“ Oni mu od-
vane: „I, seveda ne! Odkoder je prišlo, tja mora varaj; vnesti moraš!“ Kralji-
vič je vadihnil in cmoval nekaj časa v kotu. Ko je bil gator, je slerel v
posteljo varaj. „E, ti, povej no, ali je bilo dobro?“ Kraljič mu reče: „No ja,
bog ve kaj mi bilo, samo to se mi adi čudno, da je bil eden topel drugi
pa še čisto mrazel!“ in je zaspal.

Hudobni kraljevič pa se je začel tako smejati, da ni mogel več sa-
spati. Priduemu pa je začelo iz ust salamenško mrdeti in ker je di-
hal kraljičini ravno v lice, je menda že vohala v spanju in se ohnila
od njega stran — koncu.

Drugo jutro navsegodaj je prišel kralj in videl, da je amagal oni
umazani pritepenec.

Zdaj pa je bilo tako. Na ta dan je bila nastalojena poroka kraljičine z
onim pridnim kraljevičem, ker je bilo ravno leto in dan; ker pa je ravn
en dan prej izgubil to pravico, je kralj zapovedal, da se danes poročita hudobni
amagovalec in pa kraljična. Kraljičo so oblekli v čudalepo obleko; trikrat
lepša je bila ko ona v račaravem gradu. Vsi so sedeli v slati dvorani v svetih
oblekah in čakali na ženina; kralj je bil jezen in slovojen, saj je bil lahko!

Kar se vrata odpro. In natrj stopi v krami obleki z metem ob strani
kraljevič amagalec, lep vohar in otasit. Vsi so potrneli; On pa je stopil na
pripravljeno mesto in dejal: „Tudi jaz dam svoje poročno darilo. Jaz
sem kraljevič; tretji sin kralja devete dožele!“ in je potegnil meč pa ga
dal kralju. Kraljični se je varjavil ohran kakor solnce in tedaj je razgubi-
lo lepega kraljeviča.

Pleni so seve svatovali; da ni bilo konca. Premagani kraljič pa je
vzel potem svo gostilničarjevo hišo, ki se prajce ni imela, ker se mu je hudo
dopadla.

Kraljična pa je od tega časa postala take volje, da se je smejala do
konca dnij. —

Epomba: Kraljična je menda od gime zakrita pomlad;
ne zbudi je ace božic, v novo leto, ve kralji, ne večerica,
temveč — prst! Bollej vlada pomlad. — Finis.